

Tillväxt och samhällsbyggnad
Dan Lems

Minnesanteckningar från nätverksträff nr 4 för kommunala bredbandsfrågor, 2017-05-29

Presentation av agendan och bredbandsarbeten som pågår inom SKL

Peter Haglund, sektionschef IF och Dan Lems, bredbandsexpert

Handbok i gatuarbete. SKL har upphandlat konsult för att uppdatera handboken Ledning för grävning, minskad störning vid arbeten på allmän mark. Den kommer att publiceras i maj 2018.

Politiskt ställningstagande. SKL:s styrelse har godkänt ett ställningstagande från beredningen för tillväxt och regional utveckling (TRU) som handlar om regleringsfrågor inom bredbandsområdet. Bakgrunden är den bredbandsstrategi som regeringen lade fram i december 2016.

<https://skl.se/samhallsplanering/infrastruktur/trafikinfrastruktur/nyhetertrafikinfrastruktur/nyhetertrafikinfrastruktur/bredbandpaoppnaochlikavillkor.12569.html>

Bredbandsforums nystartsgrupp har avslutat sitt arbete och rekommenderar styrgruppen att starta 7 nya arbetsgrupper för specifika ärenden. Den första kommer att vara Landsbygdsgruppen som startades innan sommaren och som ska fokusera på utbyggnaden på landsbygden och leds av Svenska stadsnätsföreningens VD Mikael Ek. Under hösten kommer Kommungruppen att starta sitt arbete som både handlar om kommunalt engagemang för utvecklingen av bredband och om att de kommunala processerna ska effektiviseras, t.ex. genom kortare handläggningstider för gräv tillstånd. En gissning är att ordförandeskapet för den gruppen går till SKL.

<http://www.bredbandivarldsklass.se/Om-Bredbandsforum/Nyheter/Nystartsgruppen-har-slutrapporaterat/>

Telias stängning av kopparnätet. SKL har fått information om att Telia fortsätter stänga ner sitt kopparnät på olika platser i landet. Nu har de lovat att informera 18 månader i förväg. Bifogar länk för nerstängningen de kommande 18 månaderna:

<https://www.telia.se/privat/om/framtidensnat?gclid=CNCukqas4NQCFROUsgodVF0PUw&gclsrc=aw.ds&dclid=CK-Ynqas4NQCFUHFsgodyV8FaQ>

Kommuners styrning av sina stadsnät i praktiken. Politiska beslut, ägardirektiv och uppföljning. **Staffan Ingvarsson, VD Stokab** berättar hur Stockholms stad strategiskt styr sitt stadsnätsbolag.

Stokab AB bildades 1994, se bifogad PPT. Omsättningen 2016 var 750 Mkr med investeringar på 200 Mkr och resultat på 200 Mkr som återinvesteras i nätet. Stokab har investerat ca 5 miljarder kr sedan start och har drygt 90 anställda. Stokab är en renodlad business-to-business verksamhet med ca 1000 kunder i form av teleoperatörer, offentliga organ och större företag som kopplar ihop olika delar av sin verksamhet. Svartfiber hyrs ut på lika villkor till alla för att stimulera till konkurrens högre upp i värdekedjan till förmån för slutkunderna. Det finns två rabattmöjligheter för kunderna, på volym och avtalstid. Nätet byggs ut för att garantera att det aldrig tar slut på någon plats. Idag förlägger man optokablar med 1000 fiber.

De två stora partierna M och S var helt överens när Stokab bildades om vad bolagets uppdrag skulle vara. Det har därför inte varit någon större diskussion genom åren om verksamheten och bolaget. Ägardirektiven har inte förändrats nämnvärt under åren utan det har funnits en konsensus från ägarna oavsett vilken politisk färg som styr Stockholm. Denna tydlighet med vad företaget ska göra och inte göra har underlättat både dialogen med ägaren och verksamhetens styrning. Det har varit en viktigare faktor för Stokabs framgång än att det är ett aktiebolag eller en förvaltning inom staden. Däremot har aktiebolagsformen och dess regler gjort det lättare att skapa en tydlig gräns mellan ägarens och företagets verksamhet. Med en politiskt tillsatt styrelse är det viktigt att få en bra förståelse för verksamheten och en dialog med politikerna om verksamheten. Den löpande verksamheten är VD:s ansvar medan viktiga strategiska frågor hanteras i styrelsen.

<https://www.stokab.se/>

Hur arbetar kommuner som bedriver bredbandsutbyggnad i samarbete med teleoperatörer?

Simrishamns kommun, Anders Nyman, bredbandssamordnare.

För fem år sedan var ca 10 % av kommuninnevånarna och företagen uppkopplade med optisk fiber. Trots politisk enighet om att bredband är viktigt för det lokala näringslivet så har inga större ansträngningar gjorts för att koppla upp fler till bredband. Kommunen ägde tidigare ett mindre energibolag som byggt ett mindre stadsnät i centralorten men det är nu sålt i sin helhet. Tele2/Eon Bredband har byggt ut fiber till alla telestationer och de flesta kan få tillgång till ADSL. Därefter har det inte

varit någon utbyggnad att tala om. Andra bredbandsaktörer i kommunen är Telia och Teleservice i Skåne som hyrt fiber av Tele2 ut till kunderna.

2013 startade ett antal eldsjälar arbetet med utbyggnad av bredband i kommunen och tillsammans med kommunen bjöd man in både nationella och lokala aktörer till ett rådslag för att diskutera framtida bredbandsutbyggnad och vilka aktörer som ville hjälpa till att bygga ut bredband i Simrishamn. Kommunen hade beslutat att inte själv investera i ett bredbandsnät utan ville samverka med operatörerna då utbyggnaden ansågs vara marknadens ansvar. Det var ett svagt intresse från de lokala aktörernas sida för att ta ett helhetsgrepp om utbyggnaden. Kommunen gick därför ut och frågade de större bredbandsaktörerna om deras intresse för att bygga ut bredband i kommunen. Två aktörer, Telia och IP-Only, anmälde sitt intresse att samverka för utbyggnaden.

Avsikten var att få upp fiberpenetrationen fram till 2015 med 40 % anslutning av optisk fiber fram till trädgårdstomtgräns. Dessutom att leva upp till bredbandsstrategin och försäkra sig om ett öppet och operatörsneutralt nät och ett antal offentliga WiFi hot spots.

Den kanalisation som kommunen tidigare lagt ner med kanalisationsbidrag, skulle utnyttjas av den samverkanspart som kommunen skriver avtal med. Bredband skulle erbjudas även på ren landsbygd, inte bara i centralorten och de 65 byar som finns i kommunen.

Parten skulle aktivt marknadsföra bredbandsutbyggnaden till kommuninnevånarna. Kravet från kommunens sida var att om det fanns 30 % påskrivna avtal i ett geografiskt avgränsat område så skulle parten vara tvingad att bygga ut bredband. Nätet skulle vara robust med en driftorganisation som verkade 24/7. Anslutningskostnad för ett enfamiljshus var 15 000 kr. Kommunens åtagande var att teckna ett samverkansavtal samt separat markavtal. Vidare att godkänna moderna förläggningsmetoder för att hålla nere kostnaden, sälja befintlig kanalisation och lova att ansluta den kommunala verksamheten. Kommunen valde IP-Only som lovade både lägre anslutningskostnader för slutkunderna och snabbare utbyggnad av bredbandsnätet än Telia. IP-Only lovade 40 % utbyggt till 2015. Tjänsteleverantörerna var ca 100 kr/månad billigare i IP-Onlys nät än de i Telias nät. Ett detaljerat samverkansavtal skrevs med IP-Only där 15 större orter pekades ut som prioriterade för utbyggnaden. Samt anslutning av 40 kommunala adresser. Därefter började Telia ändå att bygga ut i vissa specifika områden vilket ökade konkurrensen mellan bolagen.

<http://www.simrishamn.se/sv/om-kommunen/Bredband/>

Knivsta kommun, Anders Fredriksson, IT-strateg och bredbandssamordnare.

Sveriges yngsta kommun som bildades 2003 efter en delning av Uppsala kommun. Kommunen har en ung och välutbildad befolkning som har hög efterfrågan på snabba kommunikationstjänster. 2010 upphandlade kommunen ett nytt fiberbaserat förvaltningsnät och anslöt den kommunala verksamheten till fiber. I samband med utbyggnaden till den kommunala verksamheten erbjöd operatören slutkunder längs med vägen att ansluta sig och ca 40 % nappade på erbjudandet. 2013 bytte kommunen fokus på bredband från att ha varit en IT-fråga till att bli en samhällsbyggnadsfråga och bredbandsfrågan flyttades över till samhällsutvecklingsnämnden. Under 2014 exploderade efterfrågan och alla ville få fiber. I slutet av 2017 kommer 98 % av kommunens boende och företag att ha fått erbjudande om anslutning till optisk fiber. Fyra aktiva teleoperatörer erbjuder uppkoppling i Knivsta; Telia, IP-Only, Linden gruppen och Telenor/Bredbandsbolaget. Det är en stor fördel att Anders känner folk på ledningsnivå i dessa fyra bolag, för det underlättar kommunikationen och förståelsen för de kommunala acceptera i byggnadsfrågor. Kommunen har samverkansavtal och möten ca 4 gånger om året med samtliga operatörer och skriver markavtal med dem innan de ges grävtillstånd. Kommunen har ett bra internt samarbete med samtliga förvaltningar och kommunala bolag. Ett problemområde är låg kapacitet på mobilt bredband under vissa tider på dygnet pga. högt utnyttjande. Utmaningen framöver är hur man ska hantera de som av olika skäl väljer att avstå och som kanske behöver välfärdstjänster i framtiden. Dialog pågår med operatörerna om hur välfärdsanslutningar kan lösas.

För att öka intresset för bredband kan kommunen ge föreningsbidrag så att eldsjälarna i olika områden kan gå ut och informera.

<http://www.knivsta.se/sv-SE/Trafik-och-infrastruktur/Bredbandsutbyggnad>

Smart city

Hur kommer kommunerna att utvecklas i framtiden när den digitala infrastrukturen får en strategisk roll i digitaliseringen av samhället? **Jonas Malmström från Deloitte**, som har skrivit rapporten Smarta städer, Infrastrukturens betydelse för en smart stad.

Utredningarna visade att tillgång till öppen digital infrastruktur stimulerade konkurrensen och gav slutanvändarna både fler tjänster och bättre priser än motsvarande orter utan tillgång till öppna nät. Även innovationsklimatet beror på tillgång till prisvärd infrastruktur vilket även EU påpekar i sitt arbete "Frågeställningen, hur påverkar en god infrastruktur innovationsförmågan i ICT-branschen? Samt vilken positiv påverkan det har på andra branscher". Studierna bygger mycket på förhållandena i Stockholm. Det är inte alltid fullt möjligt att översätta resultatet till mindre orter. Däremot är modellerna de använt sig av i studierna användbara för fler än storstadsområdena. SKL kommer att upphandla en ny

studie om infrastrukturens betydelse för utvecklingen av Smarta kommuner inom trafikområdet. Resultatet av den studien ska vända sig till ett flertal av landets kommuner.

Studien Smarta städer, Infrastrukturens betydelse för en smart stad:

<https://www.stokab.se/Documents/Nyheter%20bilagor/SmartCityInfraSv.pdf>

Studien Konkurrenskraft, innovationsförmåga och tillväxt:

https://www.stokab.se/Documents/Nyheter%20bilagor/Provins%20rapport%20mars%202017_sv.pdf

Nätverksgruppens arbete

SKL:s fortsatta arbete för kommunalt bredband, utbyte av information mellan nätverksgruppens medlemmar, strategiska mål för nätverksgruppens arbete.

Diskussion mellan mötesdeltagarna och SKL.

- Hur anpassar vi det som redan är gjort inom bredbandsområdet i de större och resursstarkare kommunerna till de mindre och inte lika resursstarka kommunernas behov?
- Vad har kommunerna för nytta av de utbyggda bredbandsnäten? Vad kan vi fylla näten med och vad kommer att kunna bidra till kommuners utveckling? Presentera goda exempel från kommuner som har tagit fram smarta lösningar. Tretton kommuner i Skåne har fått pengar av Tillväxtverket för att titta på nyttan av digital infrastruktur, se separat rapport som bifogas.
- Valfärdsbredband. Utbyggnaden till äldre som behöver tillgång till samhällstjänster från kommunen, men som inte vill ha bredband och inte är beredda att betala för indragning av bredband i hemmet. Är det möjligt för kommunen att ansluta dem till bredband och endast välfärdstjänster på kommunens bekostnad? Utan att de automatiskt får tillgång till andra bredbandstjänster innan de betalar den normala anslutningsavgiften? Vilka juridiska möjligheter har kommunen att ansluta t.ex. äldre till välfärdstjänster och sedan få tillbaka pengarna när huset i ett senare skede ansluts till övriga bredbandstjänster? Hur försäkras man sig om att de inte får bredband innan de betalat anslutningsavgiften kommunen ligger ute med? Vad ska man använda för teknik för att skilja ut välfärdstjänsten så att kommunen inte finansierar bredband till enskilda invånare? Hur ska en ny ägare av huset kunna ansluta bredband i efterhand, hur tar man betalt då?

- Vilka krav kan kommunerna ställa på privata operatörer som bygger ut bredbandsnät att dessa ska kunna leverera välfärdstjänster i framtiden?
- Exempelen från Stockholm/Stokab, Simrishamn och Knivsta var uppskattade exempel på hur olika kommuner arbetar med bredbandsutbyggnaden. Fler sådana föredrag önskades från åhörarna. Helsingborg föreslogs som intressant kommun. Fler förslag på kommuner och stadsnät mottogs tacksamt.
- Vad ska vi använda bredbandet till? Smart city för mindre kommuner. Hur går vi från bredbandsutbyggnad till den digitala kommunen och samhället?
- Det finns önskemål om att webbsända mötena. Vi på SKL ska fundera på om och hur vi ska förändra mötena. Vi är inte helt säkra på att vi kan hålla möten med inbjudna gäster i nuvarande form om den fysiska gruppen krymper.
- Kortare webinarier/seminarier som de kommunala bredbandskoordinatorerna kan anordna för ledningen och politikerna om såväl bredbandsutbyggnadens betydelse som digitaliseringens möjligheter. Förslaget har mottagits och vi på SKL funderar på hur vi ska utveckla det.
- Inför kommande möte finns det önskemål om att presentera frågeställningarna 4 veckor innan så att deltagarna hinner fundera och förbereda sig inför mötet. Vi på SKL lovar att ta till oss synpunkterna och försöka sända ut program och frågor i förväg. Tyvärr kommer vi få tulla på tiden tills nästa möte den 1 september.
- Ska vi byta fokus från utbyggnad av bredband till att fokusera på innehållet i näten, då de flesta kommuner bygger ut i dag eller jobbar genom teleoperatörer. Vad ska vi använda bredbandet till? Digitaliseringen av samhället m.m. Vilka tjänster ska kommunen använda sig av? Svaret blir att vi både måste stödja och aktivt jobba för den fortsatta utbyggnaden så att vi når ut till alla. Det blir svårare och dyrare att bygga i framtiden då centralorterna är utbyggda och glesbygden återstår. Samtidigt som, se nästa punkt....
- ...Samtidigt behöver vi lyfta fram nyttan av den digitala infrastrukturen i form av välfärdstjänster för äldre och rörelsehindrade, utbildningstjänster för både unga och äldre studerande. Servicetjänster för att stödja näringslivets utveckling så att de kan konkurrera med andra länders företag. Vi investerar idag i utbyggnaden av den digitala infrastrukturen för att vi i framtiden ska

kunna få full utdelning av den digitala utvecklingen på alla plan. Men hur ska vi agera på bästa sätt, hur kan kommunerna bäst stödja den här utvecklingen? Den stora frågan blir hur vi ska kunna informera och utbilda våra politiker så att även de ser nyttan och den stora möjligheten med dels väl utbyggd digital infrastruktur och dels väl utvecklade digitala tjänster både för den offentliga verksamheten och det privata näringslivet i kommunen. Och sist men inte minst hur kan den digitala revolutionen underlätta och förbättra kommuninnevanarnas liv? Den kommunala bredbandskoordinatören och digitaliseringskoordinatörens roll i kommunen blir hela tiden viktigare och det behövs hjälp för kommunen och dess ledning att förstå möjligheterna med den verksamheten och inte bara se kostnader.

- Kan vi skapa en gemensam standard för framtida digitala tjänster för att undvika stuprör mellan olika kommuner? Ett svar på den frågan är att det sedan tidigare finns och även framöver kommer att finnas flera utredningar/studier av Smart City eller utvecklingen av smarta kommuner. Problemet och möjligheten är att det finns 290 suveräna kommuner och 21 landsting som alla bestämmer själva över vilka system de tänker använda.
- Hur ska vi dra nytta av digitaliseringen? Det handlar inte om att scanna in pappersritningar eller pappersfakturer till digitalt format, utan om att förändra hela processen så kommunerna verkligen drar full nytta av digitaliseringen. Underlätta arbetet i kommunerna. Skapa bättre och snabbare samhällsservice till kommuninnevanarna och företagen. Det finns många utredningar och dokument men hur ska vi bryta ner informationen på en lättsmält nivå så att även de som inte redan är frälsta kan ta till sig informationen och förstå den?
- Publikt WiFi, hur kan kommunerna agera? Har någon avsett det som en kommunal tjänst? Göteborg har 13 punkter. EU håller på med publikt WiFi. Det senaste från EU är fritt kommunalt WiFi. Nu har EU-kommissionen konkretiserat sig och meddelat dels att de kommer öppna upp möjligheten för städer (i Sverige kommuner) att söka finansiering för kostnadstäckning för investeringar i hot spots, dock ej själva driften, från och med någon gång i höst. Dessutom - vilket är än mer relevant - definierar de fri wifi som något som skulle kunna göras tillgängligt i t.ex. bibliotek för medborgare. Detta är helt i rätt riktning för kommunernas verksamhet med service till sina medborgare. Kommunerna bör självklart söka EU-pengar för att bygga ut denna service till medborgarna (om man inom kommunen anser att man bör göra det, vilket är en fråga för varje kommun att besluta om). Med ett sådant

förfarande minimeras konflikten med operatörer och myndigheter vilket bör vara bra i sammanhanget.

- Hur minskar vi det digitala utanförskapet bland äldre, utlandsfödda och utvecklingsstörda?
- Grävprocessen. Frågan om vilka regler och rutiner kommuner har för grävning av bredbandskablar. Ämnet har behandlats i workshopen den 7 februari med 120 deltagare från 60 kommuner. SKL håller på att upphandla en uppdatering av sin handbok Ledning för grävning. Samtidigt är många kommuner i färd med att uppdatera sina regler. Många teleoperatörer klagar på att vissa kommuner har för hårda krav, samtidigt som många kommuner klagar på bredbandsoperatörernas vårdslösa utgrävning och att det fuskas mycket med stipulerat grävdjup och återställningskvalité. Ämnet är intressant men Nätverket för kommunala bredbandsfrågor är fel forum. Det hör i stället hemma under nätverket för kommunala vägar och grävtillstånd som håller på att bildas. Första oktober tillträder SKL:s nya expert på drift och underhåll sin tjänst.

Nästa nätverksmöte

Äger rum fredagen den 1 september, kl. 10.00 – 15.00 på SKL i Stockholm. En viktig fråga på det mötet blir det framtida statliga stödet för bredbandsutbyggnad, om vilket information har sänts ut i ett separat mejl den 29 juni.